

Ayhan Fuat FIRAT
Malatya Milletvekili

Sayın Başkan, Sayın Meslektaşlarım, Sayın Dinleyiciler

Böyle güzide ve meslektan bir topluluğun karşısında ve mesleki bir konu hakkında konuşmanın ne denli güç olduğunu takdir buyurursunuz. Bu nedenle hatalarım olursa peşinen özür diliyorum.

Elektrik enerjisi uygarlığın itici gücüdür. Günümüzde ülkelerin ekonomik gelişmişliği de o ülke insanların tükettiği enerji miktarı ile ölçülmektedir. Bu kıyaslama yüzde yüz doğru olmasa da büyük oranda doğrudur. Bugün kişi başına elektrik enerjisi tüketimi dünya ortalaması yaklaşık 1850 Kilovat saat/yıldır. Şimdi size dünya ülkeleri ile komşularımızdan birkaç örnek vermek istiyorum (1982 rakamları esas alınmıştır).

Kişi Başına Elektrik Enerjisi Tüketimi:

Amerika Birleşik Devletleri	14.500 kwh/yıl
Norveç	21.350 " "
Hollanda	12.500 " "
Kanada	10.000 " "
Batı Almanya	6.000 " "
İsviçre	6.500 " "
Japonya	5.000 " "
İngiltere	4.500 " "
Bulgaristan	4.750 " "
Yugoslavya	2.700 " "
Yunanistan	2.450 " "
Türkiye	530 " "
Suriye	450 " "
Irak	450 " "
İran	425 " "
Çin	325 " "
Pakistan - Hindistan	190 " "
Bengaldeş	35 " "

Görülüyor ki, rakamlar bugün dünya üzerindeki ülkelerin gelişmişlik sıralamalarına uygun olarak yer almaktadır.

Ülkemizde gerek planlı dönemden önce gerekse pahalı dönemde elektrik enerjisi üretimi, istenen ve planlanan hedeflere maalesef varamamıştır. Geçmiş yıllarda elektrik enerjisi yatırımlarının büyük oranda aksadığı görülmüştür, öyle projeler vardır ki, bunlar bitmesi öngörülen plan döneminin sonunda değil de bir sonraki plan döneminin sonunda ancak bitebilmiştir. Keban ve Afşin-Elbistan projelerini bunlara örnek verebiliriz.

Dördüncü beş yıllık plan döneminde elektrik enerjisi üretim artışı yüzde 4,7 oranında öngörülmüş, nüfus artışı düşüldüğünde kişi başına tüketim artışı yüzde 2-3 aşamasında kalmıştır.

Şimdi de elektrik enerjisinin ülkemizdeki üretiminde hangi kaynaklardan yararlanabileceğimize kısaca bir göz atalım. Genelde kaynakları hidrolik ve termik diye iki ana grupta toplamak mümkündür. Veya buna bir başka deyişle tükenmeyen veya tükenbilir kaynaklar olarak da bakabiliriz.

Tükenmeyen kaynakların en başında su kaynakları gelmektedir. Son yıllarda dünya enerji fiyatlarındaki artışlar nedeniyle ülkemizdeki hidrolik potansiyel 30 milyar Kwh.lik bir artış göstererek 110-115 milyar Kwh.lik potansiyele varmıştır. Eskiden ekonomik olmayan bazı hidrolik kaynaklar, petrol ve diğer enerji fiyatlarının tüm dünyada artış göstermesi üzerine uygulanabilir hale dönüşmüştür. Genelde artışın nedeni budur. Bu miktarın içerisinde küçük su kaynaklarından elde edilecek enerji üretimi de var kabul edilmiştir.

1940'da ülkemizdeki hidroelektrik kurulu güç 7 Mw iken 1983'de 3220 Mw olmuştur. Termik kaynakların

başlıcalarının ise, linyite dayalı elektrik santraldan, fuel-oil santralleri, gaz türbinleri, jeo-termal santraller olduğu söylenebilir. İlerisi için, güneş enerjisinden elde edilecek elektrik ile özellikle yurdumuzda bio-gaz'dan elde edilecek enerjilerden de bahsedilebilir.

Ülkemizde ilk Termik Bölge Santrali 1948'de üretime geçen Çatalağzı termik santralidir. Kwh maliyet fiyatı o zaman 5,5-6 kuruş olmuştur. 1940'da toplam kurulu Termik güç 210 Mw iken 1983'de 3690 Mw'a yükselmiştir. Ülkemizde son yıllarda tespit edilen linyit rezervleri de dahil, tüm linyit yataklarımız 8 milyar tona ulaşmıştır. Toplu olarak en büyük yatak yaklaşık 3,5 milyar ton ile Afşin-Elbistan linyit yataklarıdır. Kalorisi 1.000-1.100 olan bu yatlara dayalı Afşin-Elbistan A Santralının 340 Megavatlık birinci ünitesi devreye girmiştir. İkinci ünitesinin bu aralarda, diğerlerinde bu sene sonu ve önümüzdeki yılbaşında devreye girmesi planlanmıştır. Bunun dışında Afşin-Elbistan B, C hattı aynı kapasiteli D santrallerinin de tesisi, plan hedefleri içerisinde olmalıdır.

Ülkemizde geçmiş yıllarda kurulmuş olan Fuel-oil santrallerinin ise bugün için diğer enerji kaynaklarına göre çok pahalı bir üretim yaptıkları söylenebilir.

Ancak, petrol fiyatlarının pahalandığı bugün de bu santralleri bir anda devre dışı bırakmak mümkün değildir. Çünkü, ülkedeki enerji ihtiyacı buna engeldir. Olmayan enerji en pahalı enerji ilkesinden gidilirse bu santrallerin neden devre dışı bırakılmadığı anlaşılır.

Bir de, son yıllarda ülkemizde Hamidabad'da kurulması planlanan doğal gaz santrali ile Denizli civarında kurulan (Germencik) 17 Mw gücündeki jeo-termal santral vardır. Ülkemizin jeo-termal enerji kapasitesi yaklaşık 4.500 Mw olarak önörlmektedir. Bunun 2.500 Mw.lik kısmı kullanılabilir hale geldiği takdirde yılda 6.000 saat çalışması varsayıldığında 15 milyar kwh.-lik bir enerji demektir ki, bu küçümsenecek bir enerji değeridir.

Biraz da nükleer santrallerden bahsetmek istiyorum. Yıllar önce dijnya enerji üretiminde çok küçük bir yeri olan nükleer santrallerin 81 yılında tüm dünya üretiminde ki payı % 9.7'yi bulmuştur. Bu miktarın 2020 yılında yüzde 30'ları aşacağı öngörülmektedir. Ülkemizde bu santrallerin inşaatı da maalesef uzun süre gecikmelere uğramıştır. Tüm ülke hidrolik ve termik santral potansiyelinin 180 milyar kwh dolayında olduğu düşünüldüğünde ülkemizin başka kaynaklara da ihtiyacı olduğu apaçık ortaya çıkar. Onun için diyoruz ki nükleer enerji santralleri de ülkemizde kurulmalı ve gelecekteki gereksinimlere cevap vermek üzere şimdiden gerekli yatırımlar veya planlamalar yapılmalıdır.

1981 verilerine göre 8,3 trilyon kwh.lik dünya enerji

üretiminin yüzde 21.3 hidrolik, yüzde 68.8 termik, yüzde 9.7'si de nükleerdir. Termik santraller içinde genellikle her ülkede fuel-oil santrallerinin küçümsenemeyecek bir kapasitesi mevcuttur. Dünya petrol yataklarının 92 milyar ton olduğu ve yılda ortalama 3 milyar ton tüketildiği düşünülürse, petrol yataklarının 30-35 sene sonra tükeneceği anlaşılmaktadır. Bu nedenle de nükleer santrallerin önemi gittikçe artmaktadır. Ayrıca, bu hızdaki linyit tüketimi ile, dünya linyit yataklarının da en fazla 200 yıl yeteceği anlaşılmaktadır. O halde denebilir ki, dünyanın geleceği enerji üretimi bakımından karanlıktır, ancak güneş enerjisi dahil daha birçok kaynaktan elektrik enerjisi üretilebilmesi için büyük çalışmalar vardır. Bugün için ekonomik olmayan bazı elektrik enerjisi üretim kaynakları ileride birgün ekonomik hale gelebilecek ve üretim büyük oranda o tarafa dönebilecektir.

Şimdi kaba bir hesapla dünya elektrik enerjisi üretim maliyetlerine de kısaca bir göz atalım.

Yakıt Teknolojisi	Sabit Senti. Kwh	Yakıt	Yön.	Sabit	Top.
		Gid. Sent/ Kwh	Gid. Sent/ Kwh	Gid. Sent/ Kwh	Gid. Sent/ Kwh
Fuel-oil	750	8,1-15,2	0,2	0,8	9,1-16,2
Kömür	1380-1780	2,2- 5,9	0,7	2 - 2,6	4,9- 9,2
Jeotermal	530- 7 80	4,2	1	0,6-1	4,9- 5,3
Hidrolik	490-1650	-	0,3	1,3-4,2	1,6- 4,5
Güneş (Termal)	1340-2400	-	1	2,6-4,7	3,6- 5,7

Dolar değeri 500.-TL. olarak alındığında Kwh maliyet değeri ortalama

	Üst Değer	Alt Değer
Fuel-oil 12,7 sent :	63 TL.	46 TL.
Kömür 7 sent :	35 TL.	24 TL.
Jeotermal 5,1 sent :	25 TL.	24 TL.
Hidrolik 3 sent :	15 TL.	8 TL.

yaklaşık değerlerdir.

Bu bilgilerden sonra şimdi de ülkemizdeki elektrik enerjisi yatırımlarına genelde bir göz atalım.

Ülkenin tüm hidroelektrik potansiyeli 110-115 milyar Kwh'dir. Tüm linyite dayalı termik santral potansiyeli ise 65-70 milyar Kwh/yıldır. Bugünkü ekonomik değerlere göre hidrolik ve kömüre dayalı termik potansiyelin toplamı 180 milyar Kwh/yıldır. Bunun dışında jeotermal, biyogaz ve tabii gaz üretimleri küçük olduğu için şimdilik onlara değinmiyoruz.

Ülke nüfusunun 50 milyonu geçtiği bu günlerde, dünya ortalamasına göre üretimimizi hesaplırsak, 95-100 milyar Kwh.lik bugün enerji üretmemiz gerekirdi. Başka bir deyişle tüm kaynaklarımızı kullansak ve 2000 yılında bütün bu tesisleri servise versek, o gün için nü-

fusumuzun da 65-70 milyon olacağını düşünürsek, kişi başına yıllık enerji tüketimimiz ancak 2500 Kwh saat aşamasına gelebilir. Bu da bugünkü Yugoslavya'nın tükettiği yıllık enerji miktarının yine altındadır. Bugün Yunanistan'ın tükettiği kişi başına elektrik enerjisi miktarına eşittir.

Yine bugün 32 milyar Kwh enerji tükettiğimizi kabul edersek, dünya ortalamasına göre 1/3 oranında enerji tüketiyoruz demektir. Sonuç olarak bugünkü enerji tüketimimiz son derece yetersiz durumdadır. Şimdi de mevcut hidrolik ve termik potansiyellerimizin ne kadarından yararlandığımıza bir göz atalım.

	1973	1983
Hidroelektrik Potansiyeli	70 milyar Kwh/yıl	110 mil. Kwh/yıl
Hidrolik Kurulu Güç	1219 Mw	3220 Mw
Üretim	4,3 milyar Kwh	12 milyar Kwh
Çalışan Hid. Sant. Ad.	41	46
Hidrolik Sant. Proje	281	430
Termik Dahil Toplam Güç	3732 Mw	6935 Mw
Termik Dahil Tüm Üretim	12,425 milyar Kwh	30,669 milyar Kwh

Yani denilebilir ki, bugün hidrolik santrallerde elde edilecek 110 milyar Kwh elektrik enerjisinin ancak % 11'den, 70 milyar Kwh.lık (linyite dayalı) termik santral potansiyelinin ancak, % 18'den yararlanabiliyoruz. Termik santrallerin üretimleri 18 milyar Kwh/yıl içerisinde 4,2-4,5 milyar Kwh/yıl enerji üretimi Fuel-oil ve motorin santrallarla aittir.

Fuel-oil'e dayalı bir termik santralda (örneğin: ambarlı santralda) 1 Kwh enerji üretilebilmesi için 250 Gr Fuel-oil'e gereksinim vardır. Fuel-oil'un 1 tonunun yaklaşık 170 dolar olduğu düşünülürse 1 Kwh enerjinin bu santralda üretilmesinin yalnız yakıt karşılığı 25 TL. civarına gelir. İşte bu değerlerle, 110 milyar Kwh hidrolik enerjinin yakıt eşdeğeri ise, 110 * 25 = 27.5 milyon ton Fuel-oil'dir. Bu fuel-oil'in bugünkü parasal değeri ise, 4,7 milyar dolardır. Veya 2,5 trilyon TL dir. Biz bunu ancak, % 11'ini yani 240-260 milyar TL.lik kısmını kullanıyoruz (500 milyon dolarlık). Geriye kalan 4,2 milyar dolarlık kısmı yani 2,2 trilyonluk bir değer, her yıl akıp gitmektedir. Bu neredede ise Türkiye bütçesinin yarısı oranında bir değer-

dir. İşte bu nedenlerle muhterem meslektaşlarım, her ne kadar termik ve hidrolik ve hattâ nükleer santraller dengeli kullanılmalıdır, deniliyorsa da, bugünkü % 40-60'lık hidroelektrik ve termik santral dengesini ön sırada hidrolik potansiyele yer vererek, yani ondan mümkünse daha öncelikle yararlanarak bozmak doğaldır. Zira, termik santral yakıtları ki büyük oranda linyit, tükenen kaynaklardır. Bu nedenle toprak altında bir süre daha bekleyebilir. Ancak su kaynakları her yıl akıp gitmekte ve tükenmeyen kaynaklar olması nedeniyle, bunlardan enerji üretimi, kanımca öncelik almalıdır, özellikle nehirlerimizin su rejimlerinin büyük oranda dengeli olmaması nedeniyle, termik santraldan bir kenara atalım demiyorum. Ancak şunu da söylemek gerekir ki, bugün Norveç'de 0,2 milyar Kwh/yıl'lık üretimin % 100'ü hidroelektrik santrallerden gerçekleştirilmektedir. Yani bu bir yerde büyük oranda bir engel sayılmamalıdır.

Sayın Başkan, Saygıdeğer dinleyenlerim. Şimdi de 5. Beş Yıllık Planda öngörülen elektrik enerjisi yatırımlarına biraz değineceğim.

Bilginiz olduğu üzere, 1984 ara yılından sonra 5. Beş Yıllık Plan 1985-1989 yıllarını kapsamaktadır. 5. Beş Yıllık Planın son yılı olan 1989'da üretimin 60 milyar Kwh çıkacağı ve tüketiminde 50,7 milyar olacağı hesap edilmiş ve enerji darboğazının biteceği planlanmıştır. O zamanki nüfusumuzun 60 milyona yakın olacağı kabul edilirse yaklaşık bugünkü dünya ortalamasının yarısı oranında kişi başına enerji tüketebileceğiz. İşte bu nedenle öngörülen üretimi sağlayacak olan belli başlı termik ve hidrolik santrallerin isimlerini, güçlerini ve servise gireceği yılları size sunuyorum.

Tablo 162 : Yatırım Programında Yer Alan önemli Elektrik Üretim Tesisleri

	Tcrmin	Kurulu Gücü (MW)	Ortalama Üretimi (Gwh)
TERMİK SANTRALLAR			
Afşin-Elbistan A-1,2,3,4	1986	4 x 340	4 x 1950
Soma B-3, 4	1986	2 x 165	2 x 990
Yatağan - 3	1986	210	1260
Y. Çatalağzı B	1987	150	900
Kangal • 1,2	1987	2 x 150	2 x 900
Çayırhan - 1,2	1988	2 x 150	2 x 900
Yeniköy - 1,2	1988	2 x 210	2 x 1260
Seyitömer - 4	1988	150	900
Orhaneli - 1	1989	200	1200
Kemerköy - 1,2	1990	2 x 210	2 x 1260
Nükleer - 1	1993	1000	6000

HİDROLİK SANTRALLAR

Köklüce - 1,2	1986	2 x 45	588
Karacaören - 1,3	1986	3 x 10,5	142
Kapulukaya - 1,3	1987	3 x 17	190
Menzelet - 1,4	1987	4 x 30	334
Adıgüzel - 1,2	1987	2 x 30	280
Çatalan - 1,3	1988	3 x 51,6	509
Gezende - 1,3	1988	3 x 50	528
Altinkaya - 1,4	1988	4 x 175	1632
Derbent	1989	2 x 28	257
Kılıçkaya - 1,2	1989	2 x 60	332
Karakaya - 1,6	1989	6 x 300	7354
Peri - özlüce	1991	4 x 40	413
Kralkızı	1991	3 x 30	146
Atatürk - 1,8	1995	8 x 300	8900
Oyma pınar		3 x 180	1620

(PLANLAMA TABLO 162)

5 nci Beş Yıllık Plan döneminde kurulu güç artışı termik santrallarda yıllık ortalama % 10,7 hidrolik santral larda ise yıllık ortalama % 12,1 olarak hesap edilmiştir. Üretim artışları da Termikte % 10 hidrolikte % 12,9 olarak düşünülmüştür.

Bunların içerisinde yalnız Kemerköy ve Yeniköy santrallarına elektrik sektörü yatırımlarında biraz değineceğim.

Darboğazlar

- 1 - Parasal sorunlar
- 2- Enerjinin nakli sorunu
- 3- Nakil ve dağıtımdaki kayıplar
- 4- 90-94 yılları arasını kapsayan 6 ncı 5 Yıllık Plan döneminde servise girecek santralların ihtiyaca cevap vermeyeceği, bu nedenle bir enerji darboğazına girilebileceği hususu
- 5- Nitelikli çalışan sorunları

1 - Parasal Sorunlar :

Bugüne kadar enerji yatırımlarının özellikle türbin jeneratör ve diğer makina alet ve gereç kısımları büyük oranda dış harcamayı gerektirmiştir. Onun için ülkemizin zaman zaman döviz darboğazlarına uğraması hallerinde, uzun süreli aksamalar ve gecikmeler olmuştur. Ancak son yıllarda gerek ihracatın artması gerekse dış para darboğazı aşılmış veya hafiflemiş gibi görünüyorsa da (Dış kredi olanakları sağlanması ile de) bu defa da iç para, yani Türk Lirası sorunu ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki; 4 ncü plan döneminde % 7,3 oranında artan elektrik enerjisi kurulu gücü 5 nci plan döneminde % 11,5 oranında artacağı ve üretimdeki % 4,7'lik artışın da 5 nci plan döneminde % 11'lik bir seviyeye çıkacağı düşünülmüştür. Bu haliyle 4 ncü

plan dönemi sonundaki 1984 dahil 7500 Mw.lik kurulu gücün 5 nci plan dönemi sonunda 13.000 Mw'ye erişeceği hesaplanmıştır. Yani 5 nci 5 Yıllık Plan döneminde yaklaşık 5.500 Mw dolayında kurulu güçte artış olacaktır. 1 Mw.lik enerji yatırımı için yaklaşık 84 sonu fiyatlarına göre, 500 milyon TL. gereksinme duyulduğu varsayımından hareketle, bu plan döneminde en az 2,75 veya 3 trilyon yatırım yapmak gerekecektir. Bu farkı yaratabilmek ve 1989'da enerji darboğazını giderebilmek için, her yıl 550-600 milyar TL.nin 1984 sonu fiyatları ile enerji üreten yatırımlara harcanması demektir.

Şimdi TEK'in 1985 yılı üretim tesisleri yatırımlarına bakıyoruz. Toplam yatırım bütçesi 400 milyar TL. bunun enerji üretim yatırımları kısmı 200 milyar TL. dir. Yani yatırımların tümünün % 50'si elektrik enerjisi üretim yatırımlarına ayrılmıştır. TEK isteği ise 617 milyar TL. idi.

TEK dışında enerji yatırımı yapan diğer bir kuruluş da DSİ'dir. DSİ'nin enerji sektörü yatırımları 165 milyar, toplu konut fonundan da 35 milyar olmak üzere toplam 200 milyar TL. olarak ayrılmıştır. Bu iki kuruluşun elektrik enerjisi üretimi için ayırabildikleri tutar toplam 400 milyardır. Daha doğrusu onlar hükümetten daha fazla istemişler ancak, varolan bütçe içerisinde bu oranlar verilebilmiştir. Bu takdirde yıllık yatırım için ayrılan oran, daha ilk seneden itibaren % 20-25 oranında az ayrılmış olmaktadır.

Bir başka yönden konuya şöyle bakabiliriz. 1985'de enerji yatırımları için her iki kuruma ayrılmış olan toplam yatırım değerleri 1984'de ayrılmış olan değerlerin enflasyon oranı olan % 55 değeri ile artırıldığında bulunacak tutarın altında kalmaktadır. Yani gerçek olarak 1985 yılı enerji üretim yatırımları, 1984'ün, en iyi bir deyişle, aynı seviyesindedir. Halbuki; % 11,2'lik artış için yatırımların bu sektörde asla aksatılmaması ve kısılmaması gerekirdi.

Bir de son günlerde hükümetten gelen ve TEK'in sattığı enerji bedelinin % 10'u oranında bir tutarı TEK'den alarak toplu konut fonuna verilmesini öngören bir yasa teklifi komisyondan geçmiştir. Bu çıktığı takdirde TEK bütçesinde oluşacak açık nedeniyle, cari masraflardan kışlamayacağına göre, yatırımlar kaleminden kısılması yoluna gidileceği açıktır.

2— Enerjinin Nakli Sorunu :

Genellikle ülkemizdeki en büyük elektrik enerjisi üretim kaynakları Güneydoğu Anadolu yöresinde toplanmıştır. Keban, Karakaya, Atatürk Barajı, Dicle Barajları ile Afşin-Elbistan termik santralında olduğu gibi. Bu yörede üretilen elektrik enerjisinin, yine ile-

tim tesisleri ile yurdun diğer bölgelerine, bilhassa Kuzeybatı Anadolu'ya ve batıya şevki gerekiyor. Bu iş için de büyük yatırımlar yapılması gerekmektedir. Ayrıca kış aylarındaki zorlukların önlenmesi için de tedbirler alınmalı hatlardaki kayıplar da büyük oranda önlenmelidir. Bugünkü TEK fiyat sisteminde Türkiye'nin her tarafında tek tip tarife uygulanarak, yaşayanlara veya değişik yörelerdeki sanayiye, aynı fiyat üzerinden elektrik verilmesi tercih edilmektedir. Düşüncemize göre tarifeler farklı olmalıdır. Enerjinin üretildiği bölgede tesis edilecek bir sanayi kolunun kullanacağı elektriğin TEK'e birim maliyeti küçük olduğu için satış fiyatı da düşük olmalı, enerji naklinin büyük tutarlar gerektirdiği yörelerdeki sanayinin kullandığı enerjinin fiyatı da ona göre biraz yüksek olmalıdır. Bu, geri kalmış yörelere veya başka bir deyişle kalkınmakta olan yörelere sanayinin daha çabuk gitmesini de sağlayabilir. Nakil hatları kimler için yapılıyorsa, bunlara yapılan masraflar, bu hizmetten istifade edenlere bölüştürülmelidir. Akaryakıtta olduğu gibi. Mersin'de, İzmit'de ve Batman'da benzin ve mazot fiyatları Anadolu'daki şehirlerimize nazaran daha ucuzdur. Yani nakliye bedellerini, kullanıldığı yere göre, vatan-daş öder.

3- Dağıtımdaki Kayıplar Sorunu :

1982 yılında Danışma Meclisi'nde çıkan bir kanun ile daha önce belediyeler tarafından dağıtımı yapılan tüm elektrik enerji şebekeleri TEK'e devredilmiş ve TEK de bunları işletebilmek için yeni kurumlar ve yeni birimler kurmuştur. Bu el değiştirmeye sebep olarak en başta dağıtımlardaki % 20-25'lere varan kayıplar gösterilmiş bunların kesinlikle önlenmesi için, TEK'e devri istenmiştir. Düşüncemize göre bu bir yatırım sorunudur. Şebekelerin eski ve yetersiz oluşu doğrudur. Ancak, TEK'in bu şebekeleri bugünün koşullarına uydurabilmesi, çok büyük yatırımların yapılmasına ve zamana gereksinim gösterir. Dolayısıyla şebekelerin devrinden sonra günümüze kadar buralarda meydana gelen kayıpların büyük oranda önlendiğini hiç kimse söyleyemez.

4- 6 ncı 5 Yıllık Plan döneminde % 11 artışla 30 milyar Kwh ilave enerjiye ihtiyaç vardır. 6 ncı 5 Yıllık Plan döneminde tesbit edilen elektrik enerjisi üretim kaynakları 3 milyar Kwh termik ve hidrolik kaynakları içermektedir. Ayrıca bir 3 milyarda küçük su santrallerini koymakla bulunacak rakam 6 milyar Kwh'a erişmektedir. 1 adet nükleer santralin de bu dönem içerisinde servise gireceğini ve 6 milyar Kwh enerji üreteceğini düşünürsek, gereksinimin ancak 12 milyarlık kısmını karşılamış olacağız. Yine bir miktar da 5 nci 5 Yıllık Plan dönemi sonunda fazlalık olacağını kabul etsek, sonuçta yine de 8-10 milyarlık bir açık söz konusu olmaktadır. Bunu 1985 bütçesi Meclis'te

görüşülürken devamlı olarak dile getirdik ve Afşin-Elbistan B santralının da 6 ncı 5 Yıllık Plan dönemi içerisinde servise girmesinin şart olduğunu onun için 5 inci 5 Yıllık Plan döneminde gerekli yatırımlara başlanmasını belirttik. TEK Genel Müdüründen planda yer almayan B Santralının yapımının 1986 yatırım programına gireceğini 10 gün önce memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz. Bu takdirde bize göre 6 ncı 5 Yıllık Plan'da var gibi görünen darboğaz gerekli tüm yatırımlar zamanında ve yeterince bu tesislere yapıldığı takdirde ortadan kalkmış olacaktır.

5- Çalışan Sorunu :

Hepimizin de bildiği gibi devlet kuruluşları büyük oranda nitelikli çalışan sorunu ile karşı karşıya bulunmaktadır. 657 sayılı yasa kapsamı içerisinde çalışması beklenen nitelikli çalışanların, ekonomik sıkıntılar nedeniyle, daha farklı ücret durumu uygulanan özel sektöre geçtikleri bir gerçektir. Devlet dairelerinde genellikle 1 ilâ 6 yıllık ve 20 yıldan yukarı çalışını görür hale geldik. Bunun önlenmesi, yetişen çalışanın kurumda veya kuruluşlarda tutulabilmesi bu tesislerin gerek yatırımları gerek işletmeleri için çok gereklidir. Son yıllarda ortaya konan lojman politikasını iyileştirici unsur sayıyoruz.

Sayın Başkan, Saygıdeğer meslektaşlarım; bazı şahsi düşüncelerimi salık verme niteliğinde de olsa özetlemek istiyorum.

1- Elektrik enerjisi üretimi için bir mastır plan hazırlanmalı ve uzun süreli hedefler saptanmalıdır.

2— Ülkemizde mevcut her türlü elektrik enerjisi kaynağının araştırılması ve geliştirilmesi ile saptanması yine uzun süreli bir program içinde gerçekleştirilmelidir.

3- Elektrik enerjisi üretiminde akarsu kaynakları başta olmak üzere yerli kaynaklarımızdan yararlanılmasına özen gösterilmeli ve Trakya ve Çamurlu'daki doğal gaz aramalarına ağırlık verilmelidir.

4- Ülkemizdeki yatırımlar içerisinde elektrik enerjisi yatırımlarına öncelik verilmelidir.

5- Gerek büyük, gerekse küçük güçteki türbin ve jeneratör üretimlerinin yerli yapılması özendirilmeli bu işle uğraşanlar desteklenmelidir.

6- Elektrik sektöründe görülen gerek teknik iş gücü ve nitelikli çalışan ve gerekse bilgi ve teknoloji açığının kapatılmasını sağlamak üzere, üniversiteler ile ilgili kuruluşların da katkılarıyla uzun süreli planlar hazırlanmalıdır. Üniversitelerle, ilgili kuruluşlar arasında iletişim ve devamlılığı mutlaka sağlanmalıdır.

Sayın Başkan, sayın meslektaşlarım, sayın misafirler, beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür eder, engin saygılar sunarım.